

skörd. Denna larv är ett av de bästa exemplen från insektvärlden på s. k. skyddande likhet. Man har svårt att värja sig för tanken, att det icke ligger en mening i denna slående likhet mellan larven och kvisten. — Men vi glömma tiden! Om vi ej vill gå miste om duschen före lunch, är det nog tid att återvända hem. Vi få för denna gång nöja oss med vad vi redan fått i våra burkar och rör. Den här tomten blir nog inte såld i brådrasket, så vi kan ta den en annan gång och då också undersöka örternas larvfauna, som vi i dag ej fått någon inblick i.

På återvägen titta vi i förbifarten än en gång på den där lilla aspen, som gav oss aspfjärilens larv. En av de nedre grenarna har nära stammen en egendomlig förtjockning, och trots de pockande hungerkänslorna stannar vi ett ögonblick. Det blir en angenäm överraskning: En nästan fullvuxen larv till blåbandade ordensflyt, även kallat blå ordensbandet, sitter väl tryckt mot den grönbruna barken, som har ett brunt ärr efter en avbruten kvist. Larven är 8 cm. lång, av samma färg som barken och t. o. m. försedd med ett större och ett mindre brunt, något utstående märke, frapperande lik underlaget. Likheten förhöjes ännu mer genom att kroppens utplattade sidor äro försedda med en frans av trådlika bihang, som ytterligare förmedla en jämn övergång till kvisten. — Ja, studieobjekten ta aldrig slut för ett vaket öga, men *nu* gå vi i alla fall hem.

Frithiof Nordström.

Sirex gigas, hornstekeln, presenteras.

Till undertecknad har uppsänts en ask innehållande en stor insekt jämte skriftlig förfrågan vad det är för något. Innan den frågan besvaras, må det tillåtas mig att först uppehålla mig vid var insekten anträffats eller infångats, eftersom det var den saken som först slog mig och starkt intresserade mig. Fyndplatsen var enligt skrivelsen en trappa på gamla sparbankshuset i Örebro, alltså strax i närheten av den gamla teatern. Det intressanta med saken är att i denna stad har denna insekt sedan länge visat sig solvarma dagar på eftersommaren just på teaterns sydsida, där den flugit mot väggarna eller iakttagits sitta på fönsterkarmarna. Även i en annan del av staden har man kunnat se den, nämligen flygande mot väggarna på ett av husen vid Drottninggatan snett emot den gamla prostgården, d. v. s. nuvarande sparbankshuset. Första gången undertecknad iakttog den på den senare platsen var

för nu väl inemot fyrtio år sedan, och första gången jag såg den vid teatern kan vara väl för trettio år sedan. Under årens lopp ha andra aktgivit på den påfallande stora insekten och överlämnat ex. till mig.

Insekten är en stekel, vilket utan vidare kan ses på de fyra glasklara vingarna, närmare bestämt en hornstekel, tillhörande släktet *Sirex*, och detta är arten *gigas*. Artnamnet betyder som bekant jätte, och stekeln gör skäl för namnet, ty den kan nå en längd av inte mindre än 41 mm. Detta gäller honan, och det nu uppsända exemplaret var en hona, vilket genast kunde ses på det långt utskjutande ägglägningsröret. Entomologen behöver inte se ägglägningsröret för att kunna avgöra att det är en hona, ty könen äro hos denna insekt alldeles olika färgade. Hos hanen, som är mindre och endast når en längd av 12—25 mm., är bakkroppen rödaktig med svart spets, under det att honan har gulaktig bakkropp med segmenten 3—6 svarta. Om man skulle likna henne vid en annan insekt, så skulle det vara en bålgeting, men hornstekeln har ingen gadd och är i det hänseendet alldeles ofarlig. Den tillhör växtsteklarnas, medan getingarna tillhöra gaddsteklarnas grupp.

Emellertid stå hornsteklarna upptagna, och det av förklarliga skäl, i Ivar Trägårdhs stora arbete Sveriges skogsinsekter, som behandlar våra skogars skadliga och nyttiga insekter. Ty deras larver leva i ved, liksom de övriga arterna av familjen, *Siricidae*, vilka också sammanföras under det svenska namnet vedsteklar. Vad nu jättehornstekeln beträffar, så genomborrar honan barken och den yttre veden av granar eller tallar med sitt ägglägningsrör och lägger ett ägg i varje hål. De larver som utvecklas ur äggen äro valsformiga, mjuka och äga endast svaga bröstfötter men inga bukfötter samt ha sista segmentet försett med en tagg. Dessa larver, vilka kunna uppnå en betydande storlek, då de på tredje året av sin utveckling äro färdiga till förpuppning, äta sig in i veden i uppåtgående gångar, vilka breda ut sig, allteftersom larverna växa, och under krökningar sträcka sig ända till 20 centimeter djupt i veden. Under larven äro gångarna tillstoppade av maskmjöl. Han förpuppar sig ett stycke ifrån trädytan, varför den färdiga stekeln har ett ansenligt stycke att bita sig igenom innan den når dagsljuset. Timmerbockslarverna äro i det hänseendet mera förtänksamma. Deras puppkammare skiljes från yttervärlden endast genom en tunn gardin.

Honan lägger aldrig sina ägg i fullt friska träd utan endast i sådana, vilka av någon anledning äro sjuka eller skadade, t. ex. av andra insekters angrepp. Då gångarna förlöpa inne i veden, är, skriver prof. T. i ovannämnda arbete, den fysiologiska skadan ej avsevärd men den tekniska så mycket större som den ej låter

sig på förhand fastställa, innan steklarna röjt sin närvaro genom utgångshålen.

I arbetet meddelas vidare, att man har flera exempel på att hornstekeln uppträtt som skadedjur inomhus, i det att byggnadsvirket var infekterat. Och det tilläggs: »Denna infektion sker alltid ute i skogen».

Undertecknad har inte så stor erfarenhet av hornstekelns levnadsvanor att jag vågar göra ett påstående, men en stilla undran må vara försvarlig: Är det troligt, att dessa hornsteklar, vilka vid viss tid på året kanske alla år — undertecknad har på grund av bortresa vid den tiden icke alla år kunnat kontrollera detta — uppträda vid några bestämda gamla träbyggnader i Örebro, från skogen varje år flyga in till centrum av staden? Förefaller det inte mera troligt, att då husen för länge sedan uppfördes därvid användes av hornstekeln infekterat timmer samt att generation efter generation efter dessa larver fortlever just här mitt i staden med larver i väggvirket i de ursprungliga husen eller i närstående?

Att frågan kan uppställas, illustrerar i sin mån vad författaren till det citerade arbetet skriver i företalet om huru litet vi veta om våra skogsinsekter.

Arten *Sirex gigas* finnes från Skåne ända upp till Lappland. I skogarna kring Örebro har undertecknad emellertid ej iakttagit den men däremot en annan mindre art, *S. juvenus*. Artnamnen på ett par andra även i Sverige förekommande, *spectrum* och *phantoma* (inbillningsfoster), röja att deras utseende satt fantasien i rörelse.

Hornstekeln har givetvis sina fiender. Sådana äro parasitsteklarna *Ephialtes* och *Rhyssa*, vilka man kunnat se på en film medan de borrade sina långa ägglägningsrör genom veden på gamla träd för att lägga sina ägg i larver av bl. a. timmerbockar eller hornstekeln djupt inne i veden. Och så lever vår största gallstekel, med namnet *Ibalia leucospoides*, som parasit på hornsteklar. Men denna måtte vara mycket sällsynt, ty undertecknad har aldrig lyckats finna den.

Anton Jansson.

En apparat för blåsning av fjärillarver.

Envar som sysslat med preparering av larver torde nog ha gjort den tråkiga erfarenheten, att de vanligen använda gummirefraichisörerna med dubbla ballonger snart bliva odugliga, då gummit